

نسخه سی ۱۰ غروشدور

اداره خانه سی

شماره لی ۲۲۰ ، آقا آیلانی

۱۲۰ غروشدور

آلانه معللر برلکندنه

دائرة مخصوصه

معارف مجموعه سی

اون بش کوند . بر چیقار

مجموعه یی تقدیم

بر سوز واردر ، « اسم » له « مسما »
 آراسنده مطابقت آراغاز دیرلر ، نته کیم آرا.
 نسیب دی ، ایکنه ، یه دیکن ، « دیکن » .
 باتان دیمک لازم کیردی ! بزم مجموعه نکده
 اسمی اوزون ، آغیر ، و رسمیت قرقلی بر
 معنا طاشیور . فقط نه ضرر ، و ارسون اسم
 کوزل اولماسون ، الیوررکه مسما خوشه کیسون
 دیدک : مجموعه یی چیقارانلر بوکا چالیشه . قر .
 « آلانه منطقه سی معارف مجموعه سی » کبی
 هیچده بکنیلیمه جک بر اسمی قبول ایدیشمز
 صرف مجموعه نک مقدراتی اساسی بر مقامه
 باغلامق آردوسندن ایلری کلدی . شخصلرکه
 فانیدر ، ساده چه شخصلره باغلانان بر مجموعه ،
 اولورکه شخصی تحوللرله قنایه اوعرار ،
 مجموعه یی او اسمی ویرمک ، اونی شخصی
 فانیلکوردن داها باقی کورمک ایسته دیکنمزدندر ،
 مجموعه یی دهامز شو : « امین » لرله دکل و امیلک له
 یاشاسون .

مجموعه نک ا-سند « منطقه » و « معارف »
 کبی کلرلرک بولونیشی مجموعه یی قورو بر معارف
 جریده سی کوستر مسون دیه آجیچه سوبله لم که
 بو کونکی معنا سیله معارف یالکز مکتبجیلک
 دیمک دکلدر ؛ بر دفعه مکتبک کندییی حیاتک
 اینجه کوکدن زنیله دوشمده دی ؛ مکتب

کوچولش بر حیات ، حیات بو یومش بر مکتب ،
 معارفی دینیلن هویت ده دماغنی یالکز مکتبک
 دورت دیواری آراسنه قاپایان دکل ادرا کفی
 حیاته یایاندز ؛ مجموعه نک معارف عنوانی طاشیاسی ،
 بو اعتبارله ، حیانه معکس اولماسی ایسته مسندن
 ایلری کلیور ، مادام که حیاتک هر صفحه سند
 معارف و معارفک بوتون هویتده حیات وار .
 هر مجموعه یی علمی ، ادبی بدیی ... کبی
 بر صفت علاوه سی معناددر . بزم مجموعه نک
 بویه معین هیچ بر صفی یوق . نه علم یایاچق ،
 نه ادبیات یاراناجق . بوتون وطنه خطاب ایدن
 بو بوک علم و صنعت مجموعه لری واردر ، علمله
 دماغلری آیدینلاقمق ، صنعله قلبلری تیرتمک
 اولنره بر حق ، و بونی یایق اولنر ایچون بر
 وظیفه در . حالبوکه بزم مجموعه « وطن » ک
 دکل « محبت ک » هر یک دکل بولاندینی رک ،
 حدودی شامل دکل محدود ، هویتی عالم دکل
 شاهد ، املی بو کسکده دکل طوبراقده بر
 مجموعه .

بونی سوبله یشمزم علمه و ادبیاته استغنا
 دکل حرمتدر . یایما جغمز شیئی یایمق یایبلاق
 شیئی کوچولمک اولور . عالم اولمایک علم اعمالی
 علمه حیات تاقی ایدیورز . بزم بوتون هدفز
 شو : مملکتی ، محیطی ، و حیاتی عکس ایتدیرمک
 چالیشمق . مجموعه یی مجرد و طلمانه یازیلر دکل
 کندیمزی کورن ، شائیه استنادیمش ، هواده
 دکل ره آباق باصمش ، حقیقه ییایشیق یازیلر

تاریخی تدقیق: نیکدهده

خطیر اوغلی چشمه سی

نیکده ، تاریخی و معماری آبدان اعتباریه ،
بالخاصه سلجوق مدینتی قطعلسندن آنادولونک
اک زنجین بدهلرندن بریدر . بو آبدلرک یالکز
کوزلککری ، یالکز کتابه لری ، یالکز معماری
قیبترلی قارشیشنده دکل او آبدلری یابدلرلرک
تاریخی مقبله لری قارشیشندهده انسان اوزون اوزون
دوشوئه که نجبور قالیور .

ایشته بر دیوار جهه سی اوستنده هلالماده بر
چشمه که یکرکن دقتکری جلب ایتیه جک قدر
متروکدر ، فقط لطفاً اوک اوکنده دورکز بو
متروک چشمه سانکه متکام بر تاربخدر ، سزه یدی
عصر اولکی بر دورک هیجانی بر صفیه سی
اوقوبور !

« خطیر اوغلی چشمه سی » نیکده لک علاءالدین
تیه سنده در . اصل نیکده ذاتاً بورادن عبارتدی ،
اوج قانی بر خسار بوتون شهری بوراده احاطه
ایتشدی . « کاتب جلی » نک « جهاننا » سنده
آکلا تدیفته کوره بوسور میتددر ، دیواری طاشددر ،
سلطان علاءالدینک مکلف جامی بوقله ایچنده در
ایشته بو علاءالدین جامنک بووک قابوسی قارسینده
مقوس کمرلی ، کتابه لی ، متروک بر چشمه وار .
چشمه نک صوبی قوبورون آلیانور ، ذاتاً بورانی
بوکک ، بورایه خارچدن صو کتیرمک ممکن دکل ،
بوراده آنجی درن قوبو ایله صو بولونایسایر ،
اوتوز بش فرق مترو درینلکنددر بر قوبو قازیش ،
چقان صو آرقده کی خزینه بدولدریلیدور ، چشمه نک
جهه سی و موصللی سواق اوستنددر ، قلعه خلقی
قوبو صوبی بو موصلدن زحمتسزجه دستیلرینه
دولدریبوردی !

چشمه نیکده امی « خطیر اوغلی شرف الدین
مسعود » طرفدن یابدیلدی ، نیکده لک علاءالدین
جامندن صوگرا اک قدیم آبدیه سی بو چشمه در .
علاءالدین جامنک تاریخی ۶۲۰ ، بو چشمه نک
تاریخده ۶۷۶ در .

چشمه ده کی کتابه سلجوق ثانیدر ، کتابه نک
« سلطان المعظم شاهنشاه الاعظم مالک ملوک العالم »
کی معلوم مدحیه قسمندن صوگرا کن قسملری
اوقوبام :

کیرمه جک . بونلر علم اولماسه بیه ایلرده بلکه
علمه مازمه اولایسایر . ذاتاً بوکی مازمه لردن
چیتیمان علمه بکده علم دینیور .

برده شو نقطه یه وضوح ویرلم : مجموعه نک
« علی » اولیشی « وطن » مفهومه لاقیداولیشی
دیمک دکلدر . وطنده هم ترکیب هم تحلیل
وار . ترکیبی مناقارشیشنده علیجیلک وطنه
دوشانلق یایق اولور . دیری دیری اولومه
آنیلان وطن هر یرک برلشمه سیله قوروتولدی ،
قوروتولان وطن هر یرک برلیجیلک باعاسیه
باتار . وطنک برآووج طوبراغی بوتون بر
وطندر .

تحلیلی مناسیه محبت وطنی بولمک دکل وطنه
خدمتدر . اسکیدن خریطه ده جوق کنیش بر
وطنمنز وارکن وطندن خبرمنز یوقدی . اسکی
مدرسه علمی بر جوق شیریلیر ، لاکن کندیمزی
بیلمزدی .

« یکی علم » ده غربدن بر جوق شیرلر اوکره ندی ،
لاکن کندیمزی کورمه دی . « ملیت » ک
اویاتماسیه کندیمزه باقانی آکلادق . کیدن
کنیش اولکله ره مقابل شیمدی وطنده کندی
روحری فتحه مشغول . یکی بوتون وطنی ناصل
بیله جکمز ؟ وطنی ییلمک ، تحلیل لردن صوگرا
بر « ترکیب » باعقددر : هر یر کندیمی بیلسون ،
بوتون وطن بیله جک .

بو مجموعه کندی ساحه سی داخلنده ایشته
بو وظیفه یی یایق ایچون چیتیدور . آرتق هپ
بیلبورزکه علمک اصل کوکی کندیمزه در .
کندیمزی بیلمدن علم آرامق کرکسز آقاجدن
میوه بکله مک بکزه سه کرک . لازم که اوزاقلردن
اول کندیمزه اک یاقین اولان کندیمزی کورلم .
هم بو یاقی کورمک او اوزاخی کورمکدن
شبه سز دها قولايدر ، فقط محقق دها خبرلی .

اسماعیل جیب

ای آما اوده موغول وار ، خطیر اوغلی شرف الدینک بونون املی آ نادولونی بوموغل مدخله سندن قورنارمدر . وضعتی ، حکمداره ، و امراسنه آکلندی . صرف کندیلری موغوللره قارشى کله مزلردی . قوتلی بر مظاهرت تأمین ایتک لازمدی . بونده آنجی مصریلرده بولایلیرلردی . سوریه اوزمان مصریلرک آئنده ایدی . خطیر شرف الدین کندی برادرى «ضیاء الدین» ی مصر حکمدارینک معاونتی تأمین ایچون «شام» کوندردی . لاکن یالکز بوکاف دکلدی ، دیگر امراده بوسورتلر حرکت ایتلی ایدی . اوزمان مصر حکمداری آکلایقیدی که بونون آنادولو کندیشنی ایستور ، نیکدهده خطیر اوغلی تک هم اسیری ، همده مسافری کبی بولنان امرایا ایستکرها ، ایست خواشهله خطیر اوغلی تک فکرنی قبول ایتدیلر . همی یا اوغوللری ، یاقار داشلرینی مصر حکمدارینک نزدینه کوندردیلر .

موغولر پوهرکتی سزملردی . (قطر طای) قومانداسنده قوتلی برادرى سوق ایتدیلر . عصبان باصدریلدی . (خطیر اوغلی شرف الدین) قیصرینک [دهوله] طرظلریده دروست ایدیلرک نیکدهیه کتیریلدی واوراده اعدام ایدیلدی .

هیبات ، وقعه بونکله یتمه دی که . مصر حکمداری مشهور (ملک الظاهر بابا یار) وقوعولان دعوت اوزرنه بویوک بر اردو ایله آنادولویه کیردی . قیصرینی ضبط ایتدی . موغوللارک آلتی اولان بیچاره سلجوق حکمداری (غیاث الدین) [نوقاد] قاجدی . موغول حکمداری [آباخان] مصریلره حدی بیلدیرمک ایستدی . لاکن یایدینی حربده مغلوب اولدی . مصریلر واقعا مظفر آملکتلرینه دوندیلر . قط موغوللارده اومغولینک آجینسی جیمع صورتده آنادولو تورکنک قاتندن چیقاردیلر . موغوللر طرفدن اوج یوز بیک تورک قتل ایدیلدی . آ ، اوچشمه ، خطیر اوغلی اوچشمه بی رکن الدین قیلنج آرسلان راہی آقبرایده قتل ایتدیرمستک کناهنه بر کفارت اولق اوزره یاپدیرمشدی ، کتاهه سنک سوکندهده عاقبتک خیر اولماسنه دعا ایدیدوردی . نه بابا یارک طامی مستجاب اولادی . هم کندی اعدام ایدیلدی ، هم اوچیوز بیک تورکک قاتنه کیردی .

خطیر اوغوللردن صوکرآ آنادولونک موغوللر آئنده نمدش بر هرج و مرجه معروض قالدینی کوسقرن قیمتلی روشیمه مالکیز . معلومدرکه سلجوق دورینک رسمی لسانی فارس اولدینی ایچون اوزمانک

« . . . ای الفتخ کیشیرو بن قلنج آرسلان برهان امیرالمؤمنین خلدالله دولته البدا الضعیف المحتاج الی رحمة الله تعالى وغفراته مسعود بن الخطیر احسن الله عواقبه فی شهر سنه ست و سبعین و ستعابه » کتاههدهکی متواضع قیدلره یاقورق بونک بانیسی « خطیر اوغلی » ن ، خیر و حسناقی سون ولی کبی بر کیمسه سانیکیز . چشمه تک اوغودینی داستانق دیکلهم :

چشمه تک قارشیسندنک عشمش قابولی جامی پادیران سلجوق دولته « یاوروز » ی دیسه یله جکمز علام الدین کتیا داک اوغلی غیاث الدین کیشیرو وفات ایتدیکی زمان اوچ اوغلندن الک کوچوک « علام الدین » ی ولی عهد اعلان ایتشدی . باباسنک وفاتده امرای بونی دکل بویوک اوغلی « عزالدین » ی تختنه چیقاردیلر . موغوللر مدخله ایتکدهده ، اورقاجیه برادرلری « رکن الدین » ده ایشه قاریشدی ، اوچ قارداش ، امرایک تمیبله برابر سلطنت سوردیلر ، آرالرنده حربلریایدیلر . نهایت ایچلرندن « رکن الدین » یالکز قالدی ، لاکن موغوللرک بروالیسی منزله سنده ؛ استفلاذن عیروم ، سونوک بر حکمدار کولکه سی صفیله .

سینودهکی مشهور « معین الدین پروانه » ایله نیکده امیری خطیری اوغللردن « شرف الدین » و فاردائی « ضیاء الدین » بو موغول مدخله لرندن ، سلجوق حکمداری « رکن الدین قیلنج آرسلان رابع » ک بر او بوجاق حالته کله سندن مشتکیدیلر . خطیر اوغلی ایله پروانه « رکن الدین » قارشى برلشدیلر . پادشاهی آقبرایه دعوت ایتدیلر . اوراده برضیافتده رکن الدین قیلنج آرسلان راہی زهرلهره ده قتل ایلدیلر بو وقعه ۶۶۳ ده جریان ایتدی . متول حکمدارک برینه اوج ویا کئی یاشندهکی اوغلی « غیاث الدین کیشیرو ناک » اجلای ایدلدی . ایلک زمانلر بونون سلطنت نمتمه « پروانه » توارت ایتشدی . صبی حکمداره پروانه ایله وزیر اعظم « صاحب آنا » نایبک یاپیورلردی . دساس پروانه بو وزیریده آرادن قالدیردی ، اونی غزل وحسین ایتدیردی . لاکن کوچوک غیاث الدین کیتدکه بو بویوردی .

حکمدار بونون امراسیله قیصریده بولونورکن نیکدهدهکی « خطیر اوغلی » بردن اردوسیه قیصریه هجوم ، شهری ضبط ، سلجوق حکمدارینی بونون امراسیله برابر اسیر ایتدی . همینی نیکدهیه کتیردی . او آئده نیکده بونون آنادولودولتهک یانغنی اولمشدی !

مدرسه شاعري ده شعرلري فارسي لسانيله يازارلردى
نته كيم [مولانا] ده توركده هاسك لايوت و جلد لرندن
اولدني حاليده (ميتوي) سسييله (ديوان) نى عجبجه
ابداع ايتندي .

ايسته سلسوق زمانك بوو ايدى كي قيمتلي شاعر-
لرندن بريك ، قونيهلى «صدرقوى» نك ٦٧٦ سنه-
لرنده يازلش ، يعنى تام نيكده ده كي خطير اوغلي
چشمه سنك كتاپه سنده كوردنكمز تاريخي طاشتيان
بر نصيده سنى - معارف و كالتى كتبخانه لر مديري
حسن نفه ييك همته - كوردك . مرثيه شكلنده
يازيلان بو منظومه ، اودور ايچون بديع برونيته در.
شاعر آنادولو نك اوزمانكي نافذ و قدرتلي اسراستك
افولته آغليور :

برسيم ازمنا كه اين سروران روم
كويي بجا شندن و چه ديدند از جهان
پيشه باشلايان و زمانه دن سوردم كه بو آنادولو
سرورلري نه اولدي ؟ « دين بو منظومه بو آنادولو
سرورلري ايچنده اولا » پروانه يي مدح ايديور :
پروانه معظم كويي بجا شندن

كوآن هر يرك وان و حشمت و توان (١)
آه ، او آنادولو امير نيك سايه سنده كي او آسايش
زمانلري ، قوردا قويوني بر آرادا ياشاناجق قدر
انتضابط ايچنده ، نرده سيز وارسه قيليجدن بچره حاك
قدر انيت ايچنده ايدى :

كوه بيشك روم چنان كشته بودازو
كه كوش ميش كرك فروسته بر دهان
هر جا كه مفسدى و حراي و دزد بود
از تيغ او همه بودند ناتوان (٢)

اونلرك سايه سنده ، آنادولو هرج و مرجلري
نه اين دوزلمش و آنادولو نه كوزل رحنه دوغندي :
رومي كه پر خوراج و آشوب و فتنه بود

كشت از نيب تيش چون روضه چنان (٣)
شاعر اوزون قصيده سنده ديكر داهلر طاقم
اسرائي ، « نايب » كي « خواجه بونى » كي اسملري
يله آتقيق كنديسيله اوكره ديكمز بعض بگلري
داهلر تعداد ايتديكندن صوكره منظومه سنك اك
حرارتلي مدحيه سنى خطير اوغوللري نه آييريور :

« ابن الخطير كوشرف الدين » كه رفتش

بكدشته بود و ريشه تافرق فرقدان

جاني رسیده بودكه از غايت علو

بداشت زير زينت او برهشت آسان

بگلرك زمانه و صاحب قران روم

ميران پيش حضرت او همه و كودكان

ونكه برادرشكه « ضياء دين » بدش لقب
آكشير پاشه مات و آن ميركاردان
كفتا كه چله مست شراب اجل شندن
وز مجلس حيات بر فتنه بركران . (٤)

علاء الدين جامه نك عتشم انداملى ، ظريف اوغلى
منقش قابوي قارشيننده ، خطير اوغلى چشمه سنك
صوسر ، مترك ، عزير چيه سنه باقار و بومصر اعلى
او قوركن يدي عصر اولكي شاعر اورايه كلش ،
يدي عصر اولكي آنادولو تاريخي ، اوراده جانلشمش
وين كندى ، بر آك ، دنبدان آبريلارق يدي عصر
اولكي زمان ايچنده ياشيور ساعدم .

سه ووك تكي

مأخذلر : كاتب چلي نك جهاننامى - اساعيل حق
بلك كتابه لري - تورك تاريخي انجمنى مجموعه لري -
خليل ادم بلك واسطه لى نك « دن قل ايتديكي » دول
اسلاميه مجله سي - خصوصى نوطلر .

(١) زمانه دن سوردم كه او معظم « پروانه » نه
اولدي ؟ او قدرتلي شمتلي پروانه ده كي بوتون بو يوكلكلر
واردى .

(٢) اونك هيئتدن بوتون آنادولو او احواله
كلدي كه قوزونك قولانغى قوردك اغرنده دوراييلوردي !
نرده ده كي مفسد ، برشق ، بر خير سوزاردي ،
در حال اونك قليبيله نابود اولوردي .

(٤) آنادولو كه غاصيلر ، قندلر ، مجادله لرله دول
ايدى . اونك قليبيلك ندميري سايه سنده بر جنت
باغچه سنه دوئدى .

(٤) سويله اي زمانه ، خطير اوغلى شرف الدين ك
رفت و پايه سي كه تاغ شه ايريشمشدى ، نه اولدي ؟
اونك موقعي او قدر يوكسكديكي سكر قات سايي
اونك آلتنده بر زينت سايردك . آنادولونك صاحب
قراني اولان زمانه بگلر بگلري و بوتون اميرلر او
حضرتك او كنده چو قتلر كي قايلرلردي . و اونك
برادري كه لقي « ضياء دين » در ، بوده ايشكدارلده
امير شهاسته آرسلايدى . نه دينر ، ايسته هپسي ،
حيات مجلسنك بار كراني ايچندن ، اجل شرابخي
ايچهره ك كوچوب كيتديلر .

ويجه لر

انقلاب اولاجي اولان ياقدر .

§

ماضي يه باقماق كورلك ، ماضيه او طولرمق

كو تورو ملكدلر .

مملكت منظره زنده :

طوروسلر

— قانتوزى —

ديانك داغلرى كه مهندك اوستنده ، چينك غمريده ،
 بويوك تورك وطنك آلتنده كي بولدن تسييمه
 اوغراى . داغلرك باش قوماندانى « هبالايا »
 ديانك دورت طرفه فرقه فرقه اردو اردو داغلر
 سوق ايديوردى . دنيا مظفر اولسون ديه بو
 قهرمان داغلر آتندن وطوفاندىن سولرله چار پشركن
 بالاخره « نوح » ك كينتك اينديكي « آراوات »
 طرفلرندن آريلان مهم بر قول ، ديو انداملى بر
 داغ قولى ، آنادولوك ايندابينه قوشدى . جهنم
 لاولرى كي قيزغين ايكي دكيز ، او زمان آنادولينك
 اينجىده كي « آچ دكيز » له آنادولوك آلتنده كي
 « آق دكيز » ايكي طرفدىن « طوروس » لرك اوستنه
 صالديريوردى ، بو حرب قاچ عصر سوردى ، كيم
 بيلير ، يالكنز نتيجه ده داغ مظفر اولش آنادولو
 قورولوشدى !

لاكن داغلر دوهلردن داما كينلى طوروس بو
 ايكي سيال دوشماتى هيچ اونوغاى . آچ دكيز
 تاما قوروش آلتنده كي بويوك دكيزده طوروسك
 قارشيننده قدمه قدمه رجته باشلامشدى . داغلر
 يالكنز كينلى دكل عيني زمانده چوق ذكيدر ،
 « طوروس » سوي صو ايله غمته بولي كشف ايتدى ،
 هينتلى كوكنندن آقيتدينى اوچ ايرماغي آق دكيزك
 اوزونه مسلط ياشدى ، بو اوچ ايرمق پلاتين
 صيرتلى برر ييلان كي قيورديلا قيورديلا طوروسك
 دكيزدن اشتقامى آلفه باشلادى . ارض اوستنده
 ازلى و ابدى ايكي دوشمان كه صو ايله قارادر ،
 قارالرك مجهر برر عسكرى اولان داغلر ، سولرك
 محشم برر اردوكاى اولان دكيزلى ايت آنجق
 طورافله يكه بيليردى . « طوروس » پلاتين صيرتلى
 برر ييلان كي قيورديلان اوچ چوغنه هينتلى كوكنندن
 متاديا طورباق يوكلهدى ، طوروسك او اوچ
 فداكار چوجنى بوطورافلى متاديا دكيزه دوكدى :
 اى كوزل آلا ديكيز ، سز يالكنز طوروسك دكيزدن
 انتقامى آلا ديكيز ، عيني زمانده بو وطنه « چوقور
 اووا » دينن بر آلتون بورد قازاندرديكيز .

طوروسى كورمه دن اول اونى تك خطلى برساله
 سانيردم . حالبوكه طوروس بر داغ عسكرى وپرداغ
 مشهريدر . برنده باقيورسك دالغه دالغه ارتخاغلر

و داغلر آراستده يابلار وار ، ديكير طرفده ديك
 باشى تپهلر يان يانه قوشويه جيعمش كي اوزابوب
 كيديبور . ايشته طوروسى ايكي به بولن « چاقيت » ك
 دوغو طرفنده هيولاقى باموق ييغينلى كي متحجر
 « آلا داغ » لر و ايشته ايرماق باقلى طرفنده ،
 تپهلى كسين برر دستره اوچلرى كي سيوريوب
 كيدن « بولغار دانى » ، بو داغلر ، اوچوروسلر ،
 بايرلر ، يالچين قاپلر عسكرى اولان طوروسه نه اچدن
 باقلى ، نه ارقادن باقلى ، ايتوبده دكيزك قيسندن
 باق : سنانك ماوليكي اورناسنه اك الهى بر شعى
 چيزهرك اوزايان محشم طوروس ، سن نه قدر بويوك
 يازان بر شاعرمشك !

طوروس ، يالكنز ايكي دكيزى دورديرمادى ،
 او ، ايكي اقليمه برفاصله ، ايكي اقليتك روزكارلرته
 بر قومانداندر . اوتهك بوزلى روزكارلرته برى به ،
 برينك صيحاچ روزكارلرته اوتيه كچيرتيز ، بر طرفه
 قيشى ، ديكير طرفه بهارى ميخلائن طوروس ،
 اوتوموبيلره قوماندان ورن آل دككنلى مأمور كي
 روزكارلرته دور دنجيه دورسيور ، بول ورنجه
 كچيريور ، روزكاركه حركتك قوتى ، داغ كه
 ثباتك قوتيدر ، حركت بوراده ثباتك اوكنه ديز
 چوكدى !

اوقدر محشلى ، او قدر قدرتلى طوروس عيني زمانده
 رحيم قبليدرده ، روزكارلرك كچه مديكى بو داغلر
 محشرندن انسانلر ناصل كچه بك ؟ طوروس ايكي
 طرفده كي انسانلرك بيك برالواماسنه آجيدى ، اونلر
 دار بر كچيده آييردى ، ارقدردار كه انسانلر كچيددن
 عادتا تكر تكر كچيور و طوروس قارنجلر كي كچن
 بوانسانلرى برر برر صايبليوردى ، « كولك بوغازى »
 دينن بو اوچ ساعت بوينده كي دار بوغاردن چوق
 مغرور قاعلرده كچدى ، « دارا لر » ، « اسكندرلر لر »
 « ياوز » لر ، طوروس اونلرك غرورينه كولدى ،
 رح انسانلر نه قدر كوچوك ، طوروس نه قدر
 بويوكدى !

بر كون او كوچوك انسانلر طوروسك قيسنه
 كادى ، بيكلرجه سنه دنبرى آييردينك بو تك يون
 بزه كاق دكل ديديلر ، سنك بوكروى دهلوب
 كچه كجز ديديلر ، طوروس باشدن بوداميه كولدى ،
 فقط اوقار نجه كي انسانلر ، طورباقى اوياق قارنجلر
 كي طوروسى دهلديلر ، دمير برقيق اياق طوروسك
 بر اوچنندن او بر اوچنه خيزلى خيزلى كيدوب
 كلبور ، طوروس بو غريب فرق آياغى ناصل باقلا
 سون ، برميك كي قاتى دهلوب كچدى ، طوروس كه

ماضیده آطنه

اڭ اسکی دور

اڭ اسکی دورده ، قرون اولی دینیلن زمانده ، تاریخک خرافانه قاریشدینی یاری قراناق یاری آیدینلق آلاجه رنکی وقتارده « آطنه » مهم بر شهر دکادی . طوروسرله آق دگیز آراسندهکی اراضیک او زمانلر اڭ مشهور ، اڭ پارلاق شهری « طرسوس » دی ، باقکز اڭ اسکی مدینت که « نیل » قییسنده دوغدی ، مصر فرعونلرندن حکمدار اوچتی « رامزس » آسیاده فتح ایندیکی مملکتلری سایارکن « طرسوس » یده ذکر ایدیور ، « هیروغلیف » باذیل بو کتابهده طرسوسک اسمی وار ، طرسوس زینسک یونئندن باغل اولراق فرعونک آرقهسندن کیدن برده رسمی وار ، فقط تاریخک اواڭ اسکی کتابهسنده آطنهک اسمی ده رسمی ده یوق !

بو حال ک طبیی ایدی ، چونکه ایچ آندولوی سسوره و عراه باغلایان یکنه چیکه اسکیلرک « کلیکیاقلوری » دینکلری « کولهک یوازی » دره طرسوس بو یوازه حاکدی ، هین زمانده ، طرسوس او زمان ، بر اسکله ایدی ، طرسوس نهزی کوله دوکیلور ، کول دیکزه برلشور ، کیلر طرسوس شهرینه قدر کایوردی ، بو ایکی سبب تاریخک او دورنده بوتون دققی طرسوسه طوبلادی ، طرسوس هر شی اولونجه طبیی آطنه بر شی اولامازدی ! آطنه شهری چوق اسکیدن مشهور دکلیده آطنه طورباقلری ، « چودو اووا » دینیکمز بو « آلتون یورد » چوق اسکیدن مشهور ، چوق اسکی زمانلرده بیک بر تاریخه صحنه اولمش ماجرالر بر برد . بو طورباقلر اوستنده اسکی « فنیکی » لیلر ، مصریلر ، سوزیلر ، هیتلر ، ابرانیلر ، رومایلر ، یزرا . نسلیلر ، عربلر ، بربری قوغالایان روزکارلر کیی اسوب یکدی ، و نهایت نورکلر طوروس داغلری

چوق محتمم ، چوق قادر ، چوق مغروردر ، فقط عینی زمانده منصفدرده ، او زماندنبری آرقی اوده اعتراف ایدیور : ای تاریخچه انسان سن بن ناورودن ده قوتلیک !

اسامیل حبیب

کیی بو طورباقلره حاکم ، طوروسلر کیی ایدی ، بو اراضیه برلشیدیلر . تاریخلر کلیکیا طورباقلرند اڭ اول فنیکیلرک ساکن اولدقلری ظن ایدیور . طوروسلردهکی « سوده » دینیلن چام آغلجلی ، فنیکی کیلرینک انشاسی ایچون زینکین بر منع تشکیل ایدیورمش . اسکی یونانیلرله اسکی رومایلر بو حوالیه نه « کلیکیا » دیدیلر ؟ مورخلرک باباسی عد ایدیلن « هرودوت » قولنبه فنیکی حکمدار « آزه نوره » « کیلیک » نامنده بر اوغلی وارمش . بو چوق بو حوالیه کندی نامی ورمش . « لافلوا » ایسه « کیلیک » ک « ماندا » معنانه کدیکی سوبیلور طرسوس و سیحان نهرلری آراسندهکی دلتاده یک چوق بیک اولدیفندن بو نام و برلش . یاز وقلری ، آلان ، سیحان قییسنده بیکرجه ماندانک کویش کتیرهرک کیلی کیلی یقاندقلری کورنجه ، بو معناتک دوغری اولاجفته بنده قناعت کتیردم ! میلاددن سکز عصر اول ییتوا سوریه لیلری بو حوالیه ضبط ایتش ، بابلهکی کدایلر سوریه لیلری مغلوب ایدنجه بو سفر چوقور اووای اوئر استیلا ایدیور ، ابرانیلرک « دارا » لر و « کیخسرو » لر زماننده ، بووک بر « مد » ییارق طاشدقلری وقت ، بو حوالیه ابرانیلرک استیلاسنده قالدی . شرقدن غربه کیدن بومدی بیلورک غریبدن شرقه یاییلان دیکر بر مد قتیپ ایندی . اسکندر استیلاسی دینلن بووک ماکدونیا امپراطورلی پارچه لاندقدن صوکر کلیکیا سوریه قرائنک حصه سه دوشمشدی . لاکن بو منبت طورباقلر هب قورصان یاناغی اولدی . قورصان کیلری آق ده کیزی هرج و مرج ایدیوردی . رومایلر قیزاق قورصانلری تأویب ایچون مشهور « بومه » قومانداسنده بووک براردو کوندردیلر کلیکیا آرقی بر روما یایشیدر . روما دولتی ایکی بولوتجه بو حوالیه شرق رومابه اصابت ایندی . بالاخره « یزاس » عنوانی آلان بو شرق روما زمانده امپراطور مشهور « ژوستین » کوبری سراقلیی بر حکمداردی « ساقازیا » نهرینه صیانجه حذاسنده اومصنع و محتمم کوبری یی یابدران بو حکمدار سیحان اوستنده اون سکز کوزی بر کوبری یایدیدی : آطنهک شهرنی ایشه بوکوبیدن صوکرک باشیلور !

چونکه بو کوبری سابهسندهرک « آطنه » آندولو ایله سوریه و عراق یولی اوستنده مهم بر مرحله اولدی . یکی آطنه اسمی نره دن چیقدی ؟

حقیقت وار ؟ بو کویری که آلتنه کت حیات دامادیر .
سیحاک صول قیسنده کی بوتون آراشی و کویری که
آلتنه بو کویری ایله غلابور ؟ مکر بو کویری عینی
زمانده آلتنه کت والده سی ایش : کویری آلتنه دن
دکل آلتنه کویردن دوغدی !

سهووک تکی

ماخذل : شارل تکیه کت «کوچوک آسیا» سی
«اولیای چلی» کت سیاحتنامی — کاتب چلی کت
«جهاننا» سی — «ایزوره غلوس» کت فرانسه
«جغرافیای عمومی» سی — «لانتوا» کت مصلی
رحمی کت طرفدن مترجم و تورک سوزنده تفرقه
ایدلش (کلیکاده سیاحت) ی .

خلق شعرلی :

عسکر دوشمن

[اسکیدن مسله کیتک اولومه کیتک کیدی .
کیدنر بلنکه ربع صر کله مژدی . آشاقیده کی
دستان بوردنن اوزون سنلر آریلان بر مسکر
هودنده کوردیکی خسرانی آکلابور . بودستان
پارچه سی آنادولونک اوزون مصر لرسون بر خسرانیدر]

خوجم بو کون سکا میرهت صورارم

دوغری سوبله سکا بوقدر ضررم

بر قاج کوندر اویغزی آدارم

قالب اولش تمل دبره ک بچولدی ؟

پاجاری یرتیق کیدیکم ملومان

صاپسز ناجاق ایله چلیکسز طیرپان

هر کله به صیفیر سوردیکم زمان

دایانوب کیتدیکم دهبنت بچولدی ؟

هر کله به قامچی ایله سوردرک

کیتدی کلر دینه بولن کوزلردک

داماسنی کپک ایله بسلردک

بورنی دوشوک سودسز ابته ک بچولدی ؟

پامک کیدی اول کورکلی آبا

صاپسز دیرکن ایله یارقمسز پایا

ایراف جورده سنده آسیلان طوریا

کوک بوخوبق دوکلی یلک بچولدی ؟

بونی ییلن بوق . یزانس روملری ماصال اودورمقد ،
ماهر دیرزانلی «آین» ده آلتنه کت منشاقی حقدنه شو
یونان خرافه سنی نقل ایدیور . سیاره لک بدنجیسی
اولان «اورانوس» ک «آدائوس» و ساروس
اسمنده ایکی اوغلی واردی . بو قازداش لر طرسوس
شهرله حرب ایدنه کت آلتنه کت تأسیس ایدیلر ،
بری اسمنی شهره ، دیگر ی هره وردی ، سیحانه
«ساروس» دغسی ده بوندنش !

بو روم ماصالی یزم رد ایتمزه احتیاج بوق .
روملرک هر مشهور شهر ی کندیلرینه مال ایتمکده کی
حرصلرینه معروف «شارل تکیه» ییله حدت
ایتمکده در . اسکی یونان و رومانی ؟ و یزم ایچون
هیچده خیرواه و بیطرف اولیان ؟ «کوچوک
آسیا» مؤلفی ارنیک اونچی جلدینک ۲۷۸ نجی
صفیقه سنده ، روملرک آلتنه کت کندیلرینه مال ایتمک
ایتمسنت قارشی ، آرتقی کندی بی طونامیاری کوپور .
یور و عینا شو سطرلی یازیور : «سوکرادن
کلوب تومن ایدیکلری شهرلرک شرف تأسیس
و بناسنی کندیلرینه اسناده حریص اولان روملر .»
او زمان آلتنه غالباً یالکتر او کویردن عیارتش .
چونکه بوتون اسلام تارغلری آلتنه شهرنیک یالیکنی
«هارون الرشید» . عطف ایدیورلر . مشهور
صاف و سوبلی سیاح «اولیا چلی» شوبله ییوره
«آلتنه کت یالک بانیسی امیر المؤمنین محمد بن رشیددر .
امام ایکن هر سیحان کنارنده بر کوچوک قلمه بنا
ایله دی . اسمنه (درما) دیدی . شهر فاتح زماننده
فتح ایدیلشدر»

بوتون هانی تارخینک حقیقی معناسیله اک بووک
علی ؟ و بین الملل دخی اک بووک شهرت اولان
اوقیانوس غرافلی «کاتب چلی» ایسه مشهوره جهاننا
سنده آلتنه ایچون شوبله دیوره «املاسی (اده) در ؟
بر کوچوک ایلندر ؟ امیر المؤمنین رشید بنا ایدی .
اوغلی محمد تمام ایله دی ؟ سیحان اوستنده احباردن
مبی قطره عجب الینا وادور»

هاسیلر آفاطولی ایچریلرینه قدر استیلا ایتمشلردی ؟
«آلتنه قلمی» دین او کوچوک قلمه بی دیک هارون .
الرشید یایدیرمش . شارل تکیه بو قلمه کت یزانس
آری اولدینی ؟ و مهرلی محمد علی پاشا کت بو قلمه ی
یقدر دینی سوبلیور . شهسز سیحان اوستنه او
بووک کویری ی یلان یزانسیلر او کویری یی و بو
سیانی کندر کامی محافظه ایچون قلمه یایدیرمشلردر .
و بنه شهسز هاسیرده بورای استیلا ایتمشلری
زمان عینی شیئی یایدیلر ؟ بوتون بورواغلر دن ییچان بر

غازینک ایلک آطنه سیاحتندن

خاطرله

[بش سنه اول غازی، باش قوماندان اونفورماسیله آطنه سیاحتی یادینی زمان، شیمیدی معارف امینز اسماعیل حبیب بک، «یکی کون» محرری و آژانس منلی صفتیه بو سیاحت اشتراک ایتیش: او سیاحتده غازی نك سوله دیکی اون بش نطق عیاضطایتدیکی کیی» حاکیت ملیه، غزته سنده «غازی ایله آطنه سیاحتندن طبیاعلر»، سرلوحه سی آلتنده بر مقاله سلسله سی تشر ایتشدی. بو مقاله لر دن درت دانه سی آطنه یه هایدرد. آطنه یه کیریش، «آطنه نك سویخی»، «آلون بورد»، «خلق کیجه سی»، سرلوحه لرینی طاشیان بو مقاله لر دن بعض قسملری، او اون توملاز کونلرک بر خاطرله سی اولارق مجموعه مزه درج ایتیم بر وظیفه تلقی ایدیوروز.]

بو له کوزل بر هوا به قاووشد بران بزم بو سوزلر
سوله بندر.

S

... آطنه ده نلر کوردک؟ آطنه ده حقیقتک امیدیه ده، تصویری ده، خیالی ده کچدیکنی کوردک. استاسیون دن شهر قدر یارم ساعتی مسافه، انسان دن ایکی سیحان کی اوزا یوردی. دوز جاده ک ایکی طرفه صیرالاشم سوسلی و او جلری بایراقلی ساییسز ایجه دیرکیز سوادیلری کروروله ی میزراقلی آلا یی کی دیزیلیدی.

انسان، انسان... یونون جوارکو - یلردن ده طویلانان خلق ایله بلسکه یوز بیک کیشیدن فضله اولان بو قالا باله باقارکن عقله «حامد» ک لایموت منظومه لرینک برندن برصراع کلدی:

آقاردی یانه. محشر مثال بر ملت!

نه مزده کی بهار کوشنه رنما آ یاغوزک آ لتنده، یونون کیجه یاغان یاغورلرک هنوز قورومقه وقت بولامیان چاموری اوستنده یوروزوز:

— مرحبا عسکر، نصلسکیز کوچوکلر، اییمیکیز خاتلر...

صول قولنده یاستونی، صاع قوی دایما ناده، صاغه صوله سوله تن بو سوزلری صاغدن صولدن قویان کلبانک صالدری قازشیلایور... «الهم بو کونی ده کوردم» دین مختلف برده دن، مختلف افاده ده، ازکک وفادری صالدرنک نیتیه ک، جانیه، صیباق، هیچقیرنلی آوازله ی ایتیمده... یاییق رنگلی، یوزاورتولی قادین کومسه لرینک دین برده لی، سانکه

... طوروسک مشهور تونلارینی قسماً کیجه نك صوکنده، قسماً صیاحک باشند کچک. بو اوزون و آرقه آرقه تونلاری کچرکن دوشوندم که بزمه اون بش سنه در بو له صیرا صیرا قاراکلی تونلره کیر - مشدک. هر حریدن و هر فلاکتدن قورونلجه «اوخ، براز صیا و براز هوا»! دیرکن باقشدق که ینه دومانلی، باروت قوقولی، یونالتیجی بر تونل ایتیمده یز.

طوروسک صوکن تونلندن چیقنجه ایلیق برکوشه، یشیل بر منظره به، باشقه بر حیا ته قاووشدی. دوشوندم که ماته ده طبق بو له بر ناایلیت قازیشته در. اوده طبق شیمیدی کی صوغوق هوالردن؛ اوزون تونلردن صوکره کوشنلی، طراوتی، فیضی باشقه بر حیات و باشقه بر اقلیمک ایشیکنده در.

«طوراق» استاسیوننده دوردق. کیجه طوروسک اونه کی آنکته کیررکن صوغوق بر کانون ایتیمده ایدک، صباح بر یکی آنکته ده ایلیق بر چهار کوروزوز. ضد ایکی موسم نك برکیجه نك ایکی اوجنه آسيلمش. همیز نرمدن ایدنک. بش اون ساعت اولکی قیشدن صوکره شیمیدی بهارک طاقلی کوشنده یوزلر سزی ایصیتوروز. هر کس کومه کومه قونوشیور.

غازیه ایندی. آتارینی اوغوشدیرا اوغوشدیرا یاغزه کلیرکن:

— نه کوزل هوا، دکلی جوجقلر، نه کوزل هوا، دیور.

او، یونی سولرکن دیمیندیری ذهنی حرکتله ندین دوشونجه لر ای کمال ایچون نه دوشوندم که مانی ده

§

آلٹہ دہ قرق سکز ساعت قالدق . بو مدت ظرفندہ بو عدک یاریسی قدر زیارت یابدق . و بو زیارتلرک یاریسی قدرده جای ویک ضیافتلی کوردک یکرمدن فضلہ زیارت ، اوندن فضلہ ضیافت ، بوتون بولتری استیعاب ایچونده قرق سکز ساعتلی بونی مدت : بونی دوشونجه آ کلار سکزک ایکی کون آلٹہ دہ یکن حیاتر پروغرامدن پروغرامه پر اوچوشدر .

... بوتون خلق ایکی کون بوتون دکاتلری قیامش ، بوتون تجارتی براقش ، بوتون ایشلری اونوشدی . بوتون آلٹہ ایکی کون ، کوندوز و کیجه ، کندخی جوشقون ، دالغلی ، نوری برابرامه آ تشدی کوله ی بوزوق ، دوشون فرد بوق ، بعضاً کوزلرده یاش کوریورسک سوخیدن ، بعضاً هیجیرغه بکزر سسلر ایشیدیورسک سعادندندی . ایکی کون هر یرده ، خلقلک مدھش پر ازدخای ، هر یکدیگمز و هر وار دیغمز یرده ، بیکرله و بیکرله اُلک آ ووجلردن دکل روحلردن قوبان آ لیشلری ؛ بیکرله و بیکرله خنجره ک سادمه دود قلردن دکل قلبردن دوکولن شاپاشلری . قیلرک یچندن قیلایارق ایصینارک ، بر لاوکی صیجا ، بر لاوکی نیمز ، کورهمش قتلردن قیقان لاولر کبی جوشغون تظاہر ...

یالکز اسانلر دکل سانکه اولریله کولیوردی . او بیکرجه و اون بیکرجه خلقلک سعادتی سانکه اشیای یله سینمش ، لایعد کوزلردن قیقان سویج شعلہ لی سانکه هوای یله داهای چوق براقلاشدیر - مشدی . کیجه ، غازیک مشافر ایدلکی سیحان قیسنده کی اقامتکاهنک اوگندرن رنگارنگ شعلہ لی ، یتمز توکنمز قناری آ لایلر کچر ؛ مشعلرک ، قندیلرک الکتریکلرک ، موملرک ضیالری متفکر آ قان کوزل سیحانک آنکین صولرنده ییقاینرکن بکا اوله کادی که سیحان یله مسعودر .

§

... آلٹہ بکا سیحون وحیون قیلرنده کی آ لتون اردولر دیارندن قویاریلوب سیحان وحیون قیلرینه قونش بر آ لتون یورد حسنی وردی . بوراده آ لتون چادرلی ، کسکین میزاراقلی اسکی چوپک تورکی ایلایق کونشله داهای ایصینمش ، یشیل اقله داهای رنگه شمش ، فیضی طوبراقله داهاسمنله مش کوردم .

آلٹہ چوق اختیار آما نه خلقتده ، نه بلده سنده

مپسک آ غزندہ بر اهترازی و بومغلی دودوک وارمش کیی عمومی بر آنکله چیقاردقاری « لولولو... » قندلرک طوفانی ایچنده ایلرلرکن بردن بره صحنه دیکشیدی :

صاغ طرفده ، ماتم تمثالری کیی ، سراپاسیاهره بورونش بر صیرا خانک ایچندن « آ نطاکیه » و « اسکندرون » لیلرک ایکی لوحه سی طاشیان دورت خانم قافله ک اوکنه چیقدی . و دورت خانک او - کنده کی آ نطاکیه لی قیزک کاغدسز ، تصنعز ، روحدن کلن روحه کیدن لطیفی دیکلده ک .

لطیفی دیوردم . حال بوکه بو نطق دکلدی . بو سانکه کله شکله کرمش بر فریاد ، سوز شکله کرمش بر هیجیرقیدی . سوله ی دکل ایکلہ ی او اسمر قیز سانکه وطندن آری قالان او بلده لرک تکلمه کلش بر روحی ، او بلده لرک آ غلایان و آ غلایان بر معنوییدی . غازیک کوزی غلی ، دیگر بوتون کوزلر ، هیجیرمه ق سوله ی قیزک کیریکلرندن یووارلایان کوزلر کیی دیگر بوتون ؛ قاذبله آوکیده ، اختیارله کنجیله ، ضابطله سیویایله دیگر بوتون کوزلر هپ آ غلابور ، آ غلابوردی .

سانکه بوتون قافله ک و بوتون یومعشری ازدحامک اوستنده چالغالایان مسرت هواسی بو آ نطاکیه لی قیزک یش دقیقه لی هیجیرقییله بر دهره اوچش و جلرلرمنه بردن بره وطن ماتنک هواسی دولشدی . بو ایکلہ ی قیزه باشانک وردیکی جواب آ ییدن کلن هاتلی بر صدا کییدی :

— قرق عصرلی تورک بوردی اجنبی آئنده قلاماز .

§

... حکومت قوناغده ، بیتکین ویتاب ، بر کوشده دوشونیورم : آلٹہ یه کبرکن نه کوردم ؟ هیچ ... یکدیگمز اوزون جاده ک ایکی قیسنده کی اولری یله کورهمدم . چونکه یجره لره دولش انسا - نلردن ، دیوارلی دوله یلش باراقلردن اولرییله کو - رولیوردی . ایجه مدت یانندن و موازی اوله رق یکدیگمزی سوکرادن آ کلادینر کوزل سیحانی یله کورهمدم . چونکه صولرنده کی انسان دیواری بزه کبرکن بو نیزی یله کوسترمه مشدی . کوردیکم هپ معشری انسان دیوارلی ، یتنده یالکز اسانلر ، طاقلر ، باراقلر ، آ لیشلر ، آ غلایشلر اوغلدا یور ، و دیله دولایان حامدک اومصراعی دبلدن غیراختیاری دوکولوب دوریوردی :

آ قاردی یابنه معشر مثال بر ملت !

ملی قوتلرنا ایسته بوریه قدر کئورمیش:

— شو قارشیک صیرتلی کوریورمیک، دیلی اولسه اورالده نلر کچدیکنی سوبله ...

بومنتهلردن بصلیرنی آکلان کنج بر مدت دوشونجه دالیدی . سوکرا نظرلرنی یشیل و طاشقین لر حباله سوسلی اولانک اوستده کیزودی . جیچکنمش آچاچلره ، باشاقلانمش تالالره باقدی :

— آلتون یورد ، آلتون یورد ، دیدی .

او آراق نظرلری تراجه نك اونک اوجنمکی ، صرن بزم طرفه دونوک ، غازنك آلهو یارلیتلی صاحبلرینه طاقیلدی . کندی کندینه قونوشیورکی ، درین بر دژانک ایچندن سوله یور کی ، آغزندن شو جلهلری ایشتیم :

— بو آلتون صاحلی آقام ، بوتون وطنه عراق اولماسیدی ، یو آلتون یورده شهسز اسیر یورد اولاجقدی !

§

... . بلی کنج آرقداشله ، بر آرابه آتلاهرق ، آله نك طیشق کزیمکده یز . اسکی استاسیون ایرلینده ، ماوی یارماقلق ، تل اوروک ، ایچنده یش شو قدر اولوکومولو بر سزارلق اوکندن یکییورز . فرانسلر آله نه مجاده لرنده مقتول دوشن بر قسم ضابطلرنی بورایه کوشملره قیرتاتک اورتاسنده اکمال ایلمهش ، اوست طرفی قیرقی براقلمش بر مرمر ستون وار . تل اوروکلی قاپونک اوکنده بووک بر قامیون دوریور . اوچ دوت فرانز عسکری سزارلری قازیورلر . چیقاریلان اولولر قامیون بر - لشدریلکده دور . آرقداشم آکلانیور :

— فرانز جنرالی «دوتیو» عسکرلرنی چکمه دن اول بوراده بر نطق ایراد ایتدی . « یو یازیم ستونی ثلوب اکمال ایدم جک ! » دیدی . حال بوکه ایسته اولولرنی کوتوریورلر .

بعض لوحلریك دستلندن بلیقدر . شیمیدی وطنلرین اولولری کیدن بو کنج ضابطلر کندی وطنلرندن بو طبر اقلره نه دیه کتیرلشردی ؟ سیاست حرملی و آغزین قلمجیسله یاد ایلره آتیلار قوربان اولان ییچاردل :

— یازیق ، یازیق !

آرقداشم بدن پارلادی :

— یازیق ؟ یولردن «چوق» اول و یولردن بیک قات زیاده ، اصل شو بناده اولنلره یازیق . فرانز سزارلنك اوکنده دوران آرابلرنا

اختیارلندن اثر یوق . اسکی تارخندن صدار ورن آلته تارخنی لباسی مندوگک اییه صاقلامش کیی . یوراسی قهر ، منارلر بلده سی دکل بوراده صوفک وجدینه دالان قوتو تکیلر ، جینیلر یشیل یارلیه بوکلن مدرسلر یوق . بورادن منارلر زیاذه یارلیه باجاسی ، قهون زیاده ایری کوکدملی اعما - لایخانلر نظره چاریور . روحلرک ماوراسته دالان بر شهر دکل صحرک تجارت و تروقی باشانلر بر شهر . یکی دکل «قط» دون «ک اولیان بر بلده .

سیحانک قیسنه ، قارشیدن یالکرتاطلی نومسه ک حالنده کی بر قسمی کوشتره کسرین آلته بکا برهر قیسنه یش یالکرت کوشنک تدوری کورون بر قالدن کی کوروندی

بو قالدنک کوشنده کی جیچکنده بیلیم نامل بر عرب ایلمه سی ، جیچکن قیوریلرنده بیلیم نامل بر یزانس سوسی کورر کی اولدم . بو نورک کوزلنک آلمه سته صاعدن صولدن یانجی بعض منارلرینمش . ایسته رواقی و اوکی آجیق بر خاله ک مکینک عرفات داغلرینه باقور کیی . ایسته سوسلی بر مناره که شرفه سی قسلی بر سیت کیی . ایسته بووک جامی که عجم و عرب معبدلرنک بر کوشه سندن قویارلیمش کیی . لاکن اقلیدن و جغرافیان جیقان ، بو چشید بعض یانجی دامغالی اسولرک نه اهمیتی وار ، کوشنک تدورنی کوشتره ک قیسنده یادیقی هرک اسمی بیه آنا وطنک کوبکندن کتیرن بو قالدن نورکدر .

§

... . یکی استاسیونک ایرلینده کی بر آلمان شائوسی کیی قورولمش دارالایاتک کنیش ، فرح ، نظارتلی تراجه سی اوستنده یز . اوکرده دلبز یاناقلی سیحان آرتلیمش یلاتین کتله سی کیی برازدونوق ، آقامک سنجابی غازیسی آلتنده مراقبه دلمش کیی آقیشی بلیرسز اوزا یور .

قارشیده سوسلی کوکشی کوشترن آله تان کوشنک قیزی بولوطلری آره سندن فیلاش افلاطونی بر ضابطلر ایرلینی ایچنده . اوزا قده سیحانک اوستنده کی طاش کوری صیرتی قابولانمش قالدن آراقلی ، یوز رنگی بر خلق کیی صوبه آ یش بر دوریور . اوشده

§

... . یانه کی کنج یی کنیش تراجه نك بری قیسنه کوتوره ک ملی مجاده زمانده کی حرب ساحلرینی کوشتریور ، شو یشیل نومسکلی «دلبز سکسی»

بالکڑ شوق کوریوم کہ پاشاک نام قارشینده کی جیتجیلر اونکله سنی بنی قونوشورکن، ماسه نک بر اوجنده کی اختیار بر جیتجی یاشجه ، کیسه به کوسترمدن بکنک اوجیله ، کیرنکر بده کی فطره لری سیلیور .

§

... پاشا نطق سولیلور . یارم ساعت کچدی سولیلور . بر ساعت کچدی ، طاشقین ؟ قوتلی ؟ اهاملی ؟ روحلری صاران بر هیجانله اشته کندن بر اقلش سولیلور . حالیکه هیچ سولیمیه جکدی ؛ براز اول نطق سولیمیه مک خصوصند کی معذرتی و عزمی انک قطعی سورنده آکلامشدی . ذاتاً براز راحتسر وسی قیصیتی . نطق سولیمیه جک ساده جیه قیصه بر تکرله اکثفا ایدم جکدی . قطعاً اشته سولیلور ؛ اشته حقیقه قیصیق اولان سسی آجیلدی ؛ اشته سبیله برابر الهای ؛ طلاق ؛ بلاغی ده آجیلدی ؛ اشته کوبوکر بر شلاله کی طاشقین ؛ بعضاً شیل آغاجلر آراسندن آقان بر صوکی شفق ؛ بعضاً بولولرک اوستند چاقان شیمشکر کی کسکین و هیبتی سولیلور . بونی یلان نه در ؟ قیصالان سسی آجان ؛ سولیمیه سولیلور ؛ ساکنی جوشدیران هانکی سیدر ؟ بونی بو سالونک اینه ده کی هوا یلیدی . بونی اونک قارشینده کی خلق روحی یلیدی ؛ بونی او خلق روحندن چیقان بوبوک یلیدی . او روح و یردکی بو حراردرک برازسکر بیه عینی یرده ؛ اصنافرک جای ضیافتده ؛ عینی پاشایه بر یحیی ساعت دها نطق سولیلدی . ابرنی صباح آطمن آریلرکن حالا روحده بو صوک کیجه نک صیجاقلیلده ولوفوندم .

اسماعیل حبیب

ویرزله

جیتجینی اقبال همم ائک اقباله جیتمدن دها کوچ اولیور .

§

بولندینی موقله مفروود اولانلر بولندینی موقله لایق اولیانلردر .

§

شعارسر ماضیه تحسیر ائک دکل ماضی متحسر ائک اولمالی .

§

ایچنده آیاغه قاتقد . اوزاقده ایچ اوزاقده ، زمردن اوواک ایچنده ، بولندیمز یردن بیاض بر نقطه کی کورون بر بنای سچمک چالیشیورم . آرقاداشمک سسی هیجانلی :

— اشته قامیوه قونان بو اولورک قومانداندا — نداسنده کی ارمی عسکرلری اوراده ، شهرک قیسی مهلرندن قاجق ایسته بن برسور و سامانی ، جو جو غیله قیزله ، کابینه اختیاطله ، اوراده ، بیاض نقطه کی کورون او بناده بوغازلا دیلر . فحیمه ی اوزاقدن کورون ملی قوتلر بئشده کی وقت بو زلجه و بو زلجه نورک جسدی ایچندن یالکڑ اون بش یاشنده کی بر قیزی یری بولا یلیدی . بو قیز جفزه درت بش یردن یارالیدی . نداوی ایچون اوستده کی کوبه کورتورلدی . یارال درن ، قورتولاسنه امکان بوق ؛ قیز مختصر برسله ایکلور : « کاشکی اوراده اولمده ، ناموسم قالدی » و بو ارض اوستند ناموسسز یاشماق ایسته مزهش کی ، بو سوزی سولیدکن صوکر بو دنیا به ابدیا کوزلری قیادی .

کویا بوراله براز هوا آلتی ایچون جیتمدن . حالیکه بوغازیه بر هیجتریق دوکوملندی . اوزاقده کی بیاض نقطه کی کورون بنا ، آرقق بیضا حاله کلش بر آلهوداملا کی روحه سایلانلی ، آرقاداشمده متأثر :

— هادی شهره دوهم ، دیدی ، غازی یی کورونجه بوتون چکنکار یزی اونو بویورم ، اون کورده لم .

بوصوک سوزله کوزومک اوکندده روحک حقیقتلرندن بر شیمشک پالادی . غازی به ملی تمثال دیدک ، شعور — رمزک افاده سی ، دویفور رمزک اراده سی ، ملتده کی روحک شاختلعه سی دیدک . بوتون بولرله برابر او دقیقه آکلام که او المریز که بر تلیسیدر ، اوزون نکبتلرک انتقامی اونک شخصنده سلاملا دییمز بر تلی .

§

.... کیجه تورک اوجانده جیتجیلرک وردیکی ضیافتده یز . پاشاک صافنده صولنده ، قارشینده هب جیتجیلر وارده می آفانی صارقرلرک انک تمیزنی طاقتلر ، شالوارلری کیمشکر ، مینی پاشا اله قری ییلق احباب کی قونوشورلر ، پاشا اله اولنرک آراسنده کی اوزون بر مسافه ناصل بر بوکو اله اورناده قاتلیدی . بو خلقک روحی اونک یانه جیقاقد قدر قوتلی ، اونک روحیلی خلقک انک عمیق صمیمیتنه اینجه ک قدر درن ، ییلمیورم ،

نکته ملی فقره ۱ :

خلق شعرلری :

معلوما علما افتدیلر خسته مشهوردرلر .
برمه دکل آلفه آلیشیندرلر . بول بول
آخرت صاتوب بول بول دیالقی آتی ایترلر .
برسی بر کون بر رویا کورمش . کوک بوزنده
ر ملک ، بوزنده قوس قوجه بر داوول ،
آلنده هیتلی بر طوقاق .

نورکن قیزی

— ملی دیالوغ —

[نورکن قیزی ایل نورکن دیقنالیسی آراسنده
یکن بو دیالوغ خلق شعرلرینک نه ایجه بدیهلر
صافلادیغه کوزل بر دلیدر . بو شعرده صفولته
حاستک آهنگدار تجلیسی وار .]

قیز :

— بن بابامک اوین بیقدم
بش بیک آتون آلوب چیقدم
دونوبده آردیمه باقدم
بین کیدلم پاشام اوغلان .

اوغلان :

— آناک دوپار باباک دوپار
آرقه مزدن آتلی قوغار
کلن آتلی چانه قیاز
بن کیدلم تورکن قیزی .

قیز :

— آتام دوپسون ، بابام دوپسون
آرقه مزدن آتلی قوغسون
کلن آتلی بش بوز اولسون
بین کیدلم پاشام اوغلان .

اوغلان :

— قید آتمک نالی یوقدر
آرقه سنده چولی یوقدر
بر کیجه لک می یوقدر
بن کیدلم تورکن قیزی .

قیز :

— بیله زیکم نال ایدیم
فراجه می چول ایدیم

آدامجنز ملکه سوروش : — سنک
خدمتک ندر ؟

ملک جواب و برمش :

— بر یوزنده علمادن بری صدقه و بر ،
بر خیر ایشلر سه بن بو طوقاقی داووله بر کره
ووریم .

— بی شمدی یه قدر قاچ کره ووردک ؟
ملک حدتله دیمشک :

— آلم قیریلسون ، اکر رزم ووردمسه !

§

معلوما ملتلر آراسنده کی قفاخر مراق
عمومیدر . یته معلومدرکه واپوری انکلیزلر ،
بالونی فرانسلر ایجاد ایتدی . بر فرانسلرله
انکلیز قفاخر ایدرلر کن فرانسلر انکلیزه دیمشک :
— واقعا سزد کیزده یوزن واپوری ایجاد ایتدیکز ،
فقط بزم کشفمز دها بو کسک ، مادام که
هواد . یوزمه بی ده بزم ایجاد ایتدک .

انکلیز مسخری بر بدمله جواب و برمش :
— اوت نر آغیر ، سز حقیقت کیزده اوندن !

ر هیترلر

اوزاغی کورمک کوزه دوربین طاققه دکل کوزک
دوربین اولماسیله ممکندر .

§

کنیش بر جغرافیاده چوروک بر تاریخ برینه
کوجوک بر جغرافیاده صاغلام بر تاریخ رجیح اولتور .

مملکت اقتصادياني :

کوکلې اولديغندن طوبراغنک آلټني کيږيږور.
بوده دردک ديگر ږي .

ينه مثلا ، آلټنه چغتجيسي اک چوق
زراعي ما کينه قوللانمغه در ، عصري زراعت
کوزل ، فقط ما کينه خارجدن ، بزين
خارجدن ، يدهک آلات خارجدن ، ياپيلان
استحصاله مقابل ياپيلان بو ادخالنک نسبي
نمدر ؟ نجيا ما کينه زراعتده کي کار ضرردن
فضله اولماسون ، ايشته دردک مهم ديگر ږي .
ينه مثلا آلټنه چغتجيسنک متدبياً بيکي
أراضي آلماي برخسنة لوق درجه سته چقارديني
کورپوروز ، اراضي سني جوعا لوق ابني ، فقط
بوني فاضلي پارا ايله يايقي ابي مي ؟

ينه مثلا . . . فقط بونلري نه يه صايوب
کيتمه لي ؟ آلټنه اقتصادياتنک بويله بر چوق
مسئله لري ، بويله بيک بر دردي وار . وقعا
اعتراف ايدهم ، اقتصاديات دينلن عالم بزه
مرحله ييلديزي قدر اوزاق ومجهول بر عالمدر .
فقط اراتق هې ييلديوز که بو اقتصاديات عالمي
اوکره نمده دن وطني مسعود ومرفه ايده ميه چکزي .

آلټنه نک بر چوق منور چغتجيري ،
فابريقه طورلري ، باشه جيلري وار . حياتک
ايچنده ، دردلرک ايچنده ياشورلر . هېسنت
تجربه لري و مشاهد لري اورتابه آتياسه ،
بوتون مملکتک بو اک حياتي شيلري آچيحقه
قونوشولسه وطنه بوندن خيولي خدمتي اولور .
مجموعه من بوتون علاقه دارلري بو اک مشکور
وظيفه يه دعوت يديږور . اراتق هې ايمان
ايدهم که بيلديکري مزي صاقلامقله وطنه خدمت
ايدهم . يز . مجموعه من بو خصوصده کي يازيلري
شکران و مثله قبول ايده چکدر .

آلټنه نک اقتصادي خصوصيتلري

آلټنه و چوقور اووا ، وطنمزک بللي
باشلي اقتصاد مرکز لرندن ږيدر . بويوک
غازي ، بش سته اول آلټنه تورک اوجانغه
سويله ديکي بر نطقده اوج بويوک نهرله صولانان
چوقور اوواک يالکزي نک باشنه بر دولتي
زنکين ايتکه کافي اولديني سويله مشدي . بو
طور اقلرک نه قدر مثبت اولديني هې ييلديوز .
آلټنه نک زنکينلکي وطنک هر طرفنده سويله ږي .
بضاده ايستاتستيقدرده اک چوق زراعي ما کينه قوللان
نان ږيک آلټنه چغتجيري اولديني اوکره ندرک
افتخار ايده رز .

لاکن ايشک طيني باشقه ايچي باشقه
منظره لر عکس ايتديږيږور . مثلا آلټنه ده
بويوک بر اقتصادي جريان ، بر چوق فابريقه ،
باله ل طاشيان بر چوق آرابالر ، قاميونلر وار ،
فقط بو تورک نه قدر مستحصده قاليور ،
نه قادري يبايچي به کيديور ، دردک آنا خطرله
ندن ږي .

ينه مثلا طور اقل منبدر ، آما ، لاکن
طوبراغه هم حيويات ، هم ده اوني متعاقب
پاموق اکیليور ، برنجيسي طوبراغک اوست
طبقه زنده کي غداني آليور ، ايکنجي سيني درين

ايچيلرم يم ايدهم

بين کيدهم باشام اوغلان .

..

اوغلان :

— تورکن قيزي ، تورکن قيزي

سن آللرکي ، بن قيرمزي

دوغون صباحک ييلديزي

کل کيدهم تورکن قيزي .

مجموعه نيك موضوعلى

نه كى يازيلر ايتيوزو؟

— ائى قلم طوتان هر كه خطاب —
مدنى ملار بولندقلرى موقبله اولا كندىلرى
تدقيق اينده نيك كندىلر آكلاراق و كندىلرلى
اوكره نيك چيقدىلر . مادامكه انقلاب بزه آرتقى
اونلرگ بورودى بوله كيردك ، بزه اونلرگ يادىق
ياياچى كندىلرلى اوكره نه چكز . ماضى نيك اك بويوك
غنائى بزه كندىلرلى كوستمه مى ايدى . نورك
انقلاب نيك بويوك همتى بزه كندىلرلى اوكره نيك
اولا قدر .

آرتقى مذهب چوچلرى ده داخل اولاراق هر كس
بيلوزكه ملتلى ملت بايان « حرت » ، « ايله » ، « مدنيت »
رلشمه سيدر . مدنيت اوليان ملتار بالكر ماضى به
باغداش قورمىش كوملردر ، « حرت » ، « ايلان
ملتله مدنيت » ، « بين الملل » ، « نى اينجه بىلكلى
غيب اغش زوالى كتهلردر . نورك ملتى حق اولان
مسعود و سرفه آتقى به « حرت » ، « ايله » ، « مدنيت »
متوازن بورونلرگ واداق . نورك حرمى ، يعنى
نورك بونون وارلقى ميدانه چقارمق ايله
بونون توركه ده هر كس نورك بىلكنه و نورك
حيانه عائد تدقيقلرله بولاشمه قانئدر . بزم « معارف
مجموعه سي » منطقه داخليله جنوبى آنادولى ايچون
مى بىلكلرله معكس اولق اتميه سيله چيچوز .

طوروسلر ، چوقوراوا و جنوبى آنادولى ،
عربز نورك وطنك « حريات » اعتباريله اكنك
اك چوق تدقيقه لايق برقسيدر . طوروس داغلر نه ده ،
حالا بونون ابتدائى صفاتلى ، عادتلى ، مى
دامغاللى جانلى اولاراق طاشيمقه اولان بر چوق
عشرتلىر ياشيوز .

صوكرا جنوبى آنادولى يابانچى حرتلك اختلاط ،
و حق تعرضه معروض بر وطن بارچه سيدر .
بوراده كى نورك وارلى نه قدر قوتلى اولورسه
اييلىك يلكز كندىلرله ذكى بونون وطنه ده شامل
دېكدر .

هر ائى قلم طوتاندن وطن نامه رجا ايدىوز ،
« مى بىلكلى » لره عائد نه بيلورسه مجموعه ميه
بيليرسون . بو موضوعلرگ چوقدر ، بزم مجموعه ميه
او بولده يازى كوندرك و يا معلومات و برهيك
ذوانه قولايلى اولسون ديه ، او موضوعلر نه قلدزه
كان باشليجه لى پورايه يازيوز :

۱ — مختلف نورك حشرتلى ، بونلرگ اسكلرى ،
تقساى ، عمنه لى ، ياشايىلرلى ، خصوصيتلىرلى .
الح .

۲ — « خليات » عائد بىلكلردن على العموم
هيرده ، قصبه لره و كويلرله نوركولر ، مائيلر ،
دستانلر ، قوشلار ، ضرب مثلر . . . الح

۳ — هرده پيش مشاهير : عللر ، قوماندانلر ،
شاعرلر ، باخا صا شاعرلى . . .

۴ — هرده ، شهر ، قصبه و كويلرله على العموم
خلفه عائد مى عاتلر : كيشى ، يك پيش ، پاشا
پيش ، دوكون ، اكنجه ، مختلف كوره شلر . . .
الح كى خصوصيت عرض ايدن بونون عاتلرله آلا
مرعى اولان كوره نكلر ، بونلرگ مضر اولانلرله
باخا صا اهميت .

۵ — كوى حيا لى : كويلرلر حقه ده معلومات ،
كويلرله كانه لرله و نكلر ، كويلى هيجانلرلى ، كويلرلر
ذهنيتلرله كى محمولر .

۶ — بلده لرك تاريخى : هر كى تاريخى حقه ده
معلومات ، باخا صا سلجوق و عثمانى ساطنتى دورلرله
عائد معلومات اهميت .

۷ — آثار عتيقه و كتابلر : محيطه موجود
آثار عتيقه و كتابلر حقه ده معلومات ، معمارى وسنه ته
عائد اثرلر حقه ده تدقيقلر .

۸ — زراعى حيا لى : طوراغك ماهيتى ، نه كى
محصولات پيشديكى ، زراعتك هانكى شكللرله ياشيلىق ،
هانكى زراعتك داه قانئله اولدينى ، پيشديكى
محصولاتك ماهيت و انواعى ، استحصال منبرى . . .
الح .

۹ — صنايعى حيا لى : فابريكلر ، اعمالخانه لر ،
صناعى شركتلر ، مؤسسه لر ، شركتلر ، مؤسسه لر ،
استحصال قدرلرلى ، چيقاريلان معمولاتك ماهيتلىرلى
فابريكلر تصويلرلى . . . الح

۱۰ — تجارى حيا لى : تجارتنك ماهيتى ، اخلاط
واخراجات درجه لى ، تجارى شركتلر ، سرمايه لى ،
نمايتلىر ، تجارى حيا لى واسطه لر . . . الح

۱۱ — مملكت درولى : هرده اقتصاديه ،
ماليه ، معارف ، آسايش . . . الح كى خصوصانه
عائد دردلر . . .

۱۲ — مملكت اجتماعى : قادين حيا لى ، كلنجه
يرلى ، انقلابلرلى نه كى محموللر ، وقوعه كلديكى
وسايله . . .

۱۳ — محيطلرگ طبيعى و بديعى منظره لى :
داغلر ، اورمانلر ، نهرلر ، كوللر . . . الح كى

کونده و جک بوتون قاره و قاره لر نزدن مهم برچاسن وار : کونده جکلی یازیری عرب و عجم قاعده لرندن منزه اولار ق یازیری .

دیمک ایسته یورکه صرف تورکه کله لر دن مرکب یازیر ایستور . آرق هرکس یلیورکه مستقل لسان دیمک بوتون کله لر ده مستقل اولان دیمک دکلدر . هر لسان هر لساندن کله آ لور ، لکن مستقل اولان ، مدنی اولان ، بئلکینه صاحب اولان هیچ بر لسان دیگر لسانک قاعده لر نی آماز . ایسته تورکه منز ایچون ده ، بوتی « ایستورز ، تورک منی » قایتولایسون . دین و حاکیمته ، تنافض اولان بلا ی آندی ، بوتی تورکه ده ده پایاجز . تورک ملتده اولدی کبی تورک لسانده ده اجنبی حاکیمتک نشانه سی اولان اجنبی صرف و نحو قاعده لر کور و لملی ، مادامکه هر ملتک لسانی اولتک بوغرولش بر روحیتدر .

نکته لی فقره لر :

ویر کولر توحید ایدیه جکمش ، ویر کولر شوبله اولاجقمش ، هر کسی علاقه دار ابدنک بو یوک درد شهسز ویر کو درد بدر . لکن بو بالکز بو کونک دکل ، هر زمان هر برده ویر کو اک مهم بر مشغله اولمشدر . آلمانلرک مشهور حکمداری بو یوک فره دریق بر کون ارکان طویلایوب ویر کو مسئله سی مذا کره ایدیورهش . مجلسده کی سیوری عقلی بری دیش که : — ویر کولری هرکسک تروتنه کوره آلق محذور لیدر ، چونکه هرکس تروی صاقلور .

— پی نه یالام ؟

— ویر کولری هرکسک درجه عقله کوره آلام ، چونکه هرکس کندبی جوق عقلی کوسترک ایچون جوق ویر کو ویر .
قرال دیش که :

— بو عقلمدن نمون اولدم ، هیچ ویر کو ویرمه کنز ایچون ، مکافات آسزی بنون ویر کولردن عفو ایدیورم !

طبیعی کوزه الکترک تصویرلی ، بوئر حقتده معلومات ۱۴ — صبی حیات : هر یک صبی احوالی ، موجود خسته لقر ، ساری امراض ، بلده لک سوی ، هوای ، اقلیمی . . . هر بلده ده موجود دوقودلر واجزایلر حقتده معلومات .

۱۵ — معارف حیاتی : مکتبلرک ماهیت و خصوصیتلری ؛ اینلکجه بوتون معلوماتی علاقه دار ایدن قعیملرک لزوم کوریلنلری ، ویرلن قونفرانسلردن مهم و فائده لی اولانلر ، منطقه داخندنکی معارف وقوعاتی ، مسامره ، خلق درس خانه لری ، قونفرانسلر کبی معارفه عائد ضالئلر ، معلملرک ویردی کوری درس لر حقتده کی اختصاصکارانه یازیری . تدریسات اسواللری ، تربیه سیستملری ، تدریسات وسطلر بئک اعمال چاره لری . . . الح کبی خصوصیات حقتده مفید یازیر . . . الح

۱۶ — اسپور حیاتی : اسپور منطقه تشکیلاتی قلوبلر ، ماهیتلری ضالئلری ، بایلان مساقبلر ، انکشاف چاره لری . . . الح

۱۷ — ملی جمعیتلر حیاتی : تورک اولجاقلری ، طیاره جمعیتلری ، معلملرک لکلی ، هلال احمر ، حایه اطفال . . . الح کبی جمعیتلرک خدمتلری و ضالئلری . . . ۱۸ — آتی به عائد انشفا لقر : مملکتی آتی اعتبار دله الک جوق انکشافه مظهر ایدیه جک منابع ، یونلرک محلی وساططه ، یاخود دوت قدرتیله ، یاخود زمانک ترقیسیله اولاجلرک تقریبی .

۱۹ — بلدی لقر : ماضیلری ، حاللری ، اقتصادلری ، انکشاف چاره لری ، هر بلده نک عمران و یاخرایق . اسبابی . . . الح

۲۰ — علمی یازیرلر : بو کبی یازیرلر مجرد و نظری معلوماته مستند اولانلردن زیاده عملی حاده ، عییلی تدقیقانه استناد ایدیرلش شایقنی یازیرلر ترجیح اولولانچقدر ، مثلاً بر تربیه مقاله سنک چوچقلر اوزرنده کی تطبیقات و نتایجی ده یلدریمسی کبی .

۲۱ — ادبی یازیرلر : وطن و ملت نامنه افتخاری موجب اولاجق چوق کوزل شعر و نزلر مستقتا ، کندیمزه عائد اولان ، بئلکمهزه ، طبیعی بدیمه لریمزه ، ملی حاده لر و ملی قیمتلره مستند و انلردن ملهم شعرلر و نزلر مرجعدر .

مهرم بر منی :

ایسته بالابه ۲۱ ماددا اوزرنده صابدنیمز موضو . هاردن آکلا شیلورکه مجموعه منز حیاتمه عائد هر صفحه یه تلس ائک . و بوتون بو صفحه لر عائد یازیرلر مکس اولاق ایستور . بالکله یازی

منلی شعرلی :

نکته لی فقره لر :

قارشیلقلی مایلر

[مانی تورک خلق ادیانک اڤ زنگین برنوعیدر .
بدی مجلی و دورت مصراعدن مرکب مانیده ایلمک
ایکی مصراع وسیله در ، اصل غایه سواک ایکی مصراع
عذر . قافیهدده جناس پایلیر . مانی قولایلمی اعتباریله
ارجماله . ساعد اولدقندن مانی سوبله مکده ملکسی
اولان قادین و ارککلر مانی واسطه سیله قارشیلقلی
نظم مساقمسی ییلازلر . بو نوع مایلردن اوج نمونه
درج ایدیورز]

— آلتونم آلمانلی

دیللره صالمانلی

کوتور صرافه کوستر

قلب ایسم آلمانلی !

جواب :

— آلتونسک آلدیم سنی

دیللره صالدم سنی

صراف سنی نیله سون

بکندم آلدیم سنی !

— مانی باشدن سوبله

قلمی قاشدن سوبله

قارنمک آجانلی وار

اتمکدن آشدن سوبله

جواب :

— مانی اوبریم

اوبروب چوریم

بوور نرم خانه

قارنکی دوپورایم

— اوطله کی کیره چ ایله

یوزکی کوچ ایله

اولیوم بن درد کدن

نرم آطفه مرسین تره ننگ نه قدر قاپلومینه
یوروشلی اولدییی معلومدر . کچن کون توحاف
بر وقعه اولمش . بر خاتم پاشنده کوچوک جوجلی
تره نه بیتر . کندیسی ایچون بوتون ، جوجلی
ایچون باریم ییلت آلیر . ییلم نه قدر زمان
سوکرا مرسینه یاقلاشدقاری . وقت فوتورول
ییللری طر یالارکن خاتمه دیرکه :

— جوجفکز او قدر کوچوک دکل ،

ناصر اولدی ده ارکا باریم ییلت آلاق تره
ینه ییلمکیز ؟

خاتم جوق ایجه و ظرفیمش :

— اوت حقکیز وار ، جوجف تره ننگیز .

بیترکن کوچوکدی ، فقط تره ننگیز او قدر

آغیر کیدیورکه تره بدن ایذجه به قدر بو بودی !

اعتذار و تأمینات

مجموعه مرکب ایلمک نسخه سنی ایسته دیکمز
شکلده چقارامادق . بعضی نقصانلردولا ییسیله
مجموعه به کوندر بلش بعض قیعتلی یازیلی
درجه ستره نرمز کافی کله دی . بونی دوشونه رک
قارئلرمزه اعتذار ایدرکن متعاقب نسخهلرک
داها متنوع مندرجاتله داها متکامل چیچاچقی
تأمین ایده ز .

بکا بر علاج ایله

جواب :

اوطله کیره چدر نیم

یوزم کوچلدر نیم

سویکده کیر قوینه

تم علاجدر نیم